

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle

Ammattikorkeakoulut kamppailevat jättileikkausten jälkien ja TKI-rahoituksen puutteen kanssa

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry lausuu kunnioittavasti seuraavaa

Lausunnon pääkohdat:

- Vuoden aikaperspektiivi korkeakoulutuksen rahoituksen tarkastelussa ei ole mielekäs.
- Tämän eduskunnan aikana ammattikorkeakoulut ovat saaneet 20 miljoonan korotuksen perusrahoitukseen sekä 64 + 10+ milj. uusiin aloituspaikkoihin.
- Ilman 2013 vuoden jälkeen tehtyjä rahoitusleikkauksia ja indeksijäädytyksiä ammattikorkeakoulujen perusrahoitus olisi vuonna 2021 155 miljoonaa nykyistä korkeampi. Sillä rahalla tuottaisi 6000 tutkintoa vuodessa enemmän.
- Indeksit ovat kriittinen osa rahoituksen vakaata kasvua; ilman 2013 – 2020 välillä tehtyjä leikkauksia ja indeksijäädytyksiä, ammattikorkeakouluilla olisi nyt yli 700 miljoonaa euroa enemmän rahaa käytettävissä.
- OKM:n ja korkeakoulujen välisten sopimusten ja rahoitusmallin välinen dynamiikka ajaa korkeakoulut ylittämään tutkintotavoitteensa, erityisesti sopimuskauden lopulla. Edellisen sopimuskauden vuosittaiseen tavoitteeseen verrattuna tällä sopimuskaudella AMK-tutkinnoissa on 22 prosentin kasvu ja YAMK-tutkinnoissa 60 prosentin kasvu.
- Ammattikorkeakoulujen suurin haaste on pysyvän TKI-rahoituksen puuttuminen, mikä näkyy pk-, ja mikroyritysten haasteina saada apua tarpeidensa mukaiseen innovaatiotyöhönsä. Ammattikorkeakoulujen TKI-työ on perusluonteeltaan yritysrahoitusta vivuttavaa ja tätä rahoitusta emme nyt saa osaksi kansallista TKI-rahoitustamme.

Koulutuksen rahoituksessa olennaista on pitkäjänteisyys. Ammattikorkeakoulujen toimintaa halvaannuttavat edelleen kaksi hallituskautta sitten tehdyt leikkauspäätökset. Niiden myötä AMK-tutkinto tarjotaan nyt puolella siitä hinnasta kuin kymmenen vuotta sitten. Yliopistoihin verrattuna ammattikorkeakouluilla on myös vain murto-osa pääomittamisen mukanaan tuomaa joustonvaraa. 2000-luvulla yliopistoja on pääomitettu reilulla miljardilla, ammattikorkeakouluja taas vajaalla 100 miljoonalla. Ammattikorkeakouluja ja niiden tekemään työtä ei siis edelleenkään nähdä investointikohteena.

Aloituspaikkalisäyksiin on kohdistettu tällä hallituskaudella 64 + 10 miljoonaa euroa. Koulutustason nousu ja osaavan työvoiman riittävyys edellyttäisi vieläkin rajumpaa opiskelijamäärän lisäystä.

Yksinomaan viimeisen neljän vuoden aikana tutkintomäärät ovat kasvaneet noin neljänneksellä. Olennaista on nyt ratkaista aloituspaikkojen kasvattaminen pysyvän perusrahoituksen korotuksen turvin. Ilman 2013 jälkeen tehtyjä leikkauksia AMK:t voisivat tuottaa nyt 6000 tutkintoa vuodessa enemmän.

Tällä hallituskaudella ammattikorkeakoulujen pysyvä perusrahoitus on kasvanut 20 miljoonalla eurolla. Pysyvät menolisäykset luovat tärkeää tulevaisuudenuskoa. Indeksien voimassaolo niin ikään vahvistaa ennakoitavaa rahoitusta huomio kustannusten nousun. Niiden merkitystä ei sovi aliarvioida osana pitkäjänteistä rahoitusta. Ilman 2013 vuoden jälkeen tehtyjä rahoitusleikkauksia ja indeksijäädytyksiä ammattikorkeakoulujen perusrahoitus olisi 155 miljoonaa nykyistä korkeampi vuonna 2021.

Eräs ammattikorkeakoulujen kehittymisen este on pysyvän TKI-rahoituksen puute. OKM:n kautta tulee ammattikorkeakouluille vuodessa vain 109 miljoonaa euroa TKI-työhön. Ulkopuolista, kilpailtua TKI-rahaa AMK:t hankkivat vuositasona noin 128 milj. euroa eli 12 prosenttia niiden kokonaisliikevaihdosta. Ammattikorkeakoulujen TKI-työ on perusluonteeltaan yritysrahoitusta vivuttavaa työtä. Hinta rahoituksen puutteesta nähdään useallakin tavalla. Ilman TKI-työn tukea jää nyt suuri osa suomalaisista yrityksistä eli pk- ja mikroyritykset, joille juuri ammattikorkeakoulut ovat keskeisin kumppani. Ilmiö nähdään myös kansallisissa ja kansainvälisissä arvioinneissa, jossa havaitaan suomalaisessa TKI-rahoituksessa aukko juuri sellaisessa verkostomaisessa, työelämäläheisessä innovaatiotyössä, mikä on ammattikorkeakoulujen vahvuus.

Lopuksi Arene haluaa korostaa, että ammattikorkeakoulujen toiminnan kehittämisessä olennaista on ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys. Ammattikorkeakoulut tarvitsevat ennakoitavan rahoituksen sekä selvät kehittämisen tavoitteet, joissa otetaan huomioon alueelliset tarpeet ja erilaiset strategiat tulla kansainvälisen tason korkeakouluksi.

Mervi Vidgrén
puheenjohtaja

Ida Mielityinen
toiminnanjohtaja

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry